

27.10.2017

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
elintarviketurvallisuus@mmm.fi

KOMMENTTIPYYNTÖ: alkuperämerkinnät tarjoilupaikoissa

Elintarviketeollisuusliiton lausunto asetusehdotuksesta elintarviketietojen antamisesta kuluttajille annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (834/2014) muuttamiseksi.

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta kommentoida asetusehdotusta elintarviketietojen antamisesta kuluttajille annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamiseksi.

Kuluttaja on kiinnostunut ruuan alkuperästä. Kuluttajainformaatio ja sen selkeys niin toimijoille, valvojille kuin kuluttajallekin on tärkeää. Myös lainsäädännön tulee olla selkeää ja valvottavaa.

Lähtökohtaisesti ETL pitää toimijoiden tasapuolisen kohtelun näkökulmasta hyvänä, että alkuperämaan merkitsemisvelvoite laajenee siten, että myös tarjoilupaikoissa kuluttajalle pakkaamattomana luovutettavista elintarvikkeista on kuluttajalle ilmoitettava kuluttajalle tarjoiltavan aterian ainesosana käytetyn tuoreen lihan ja kalan alkuperä. Kuten olemme edellisestä asetusluonnoksesta lausuneet, olisi tästä näkökulmasta johdonmukaista, että myös vähittäismyyntipaikkojen tulisi ilmoittaa pakkaamattoman lihan ja kalan alkuperä kirjallisesti, jotta kuluttajalla on mahdollisuus saada tieto ilman kysymistä.

Lausunnoissamme koskien asetusta 218/2017 olemme tuoneet esille sen, että kansallinen alkuperämerkintäsäädös asettaa kotimaassa valmistetut tuotteet ja tuontituotteet eriarvoiseen asemaan. Sikäli on hyvä, että nyt lausunnolla oleva lausuntoluonnos laajentaa alkuperämaan ilmoittamisvelvoitteen välillisesti myös tuontituotteisiin aterian ainesosana käytetyn tuoreen, jäädytetyn ja jäädytetyn lihan ja kalan osalta.

Ristiriita: Hallitusohjelman kirjaukset sääntelyn purkamisesta

ETL kuitenkin muistuttaa edelleen hallitusohjelman kirjauksista, joissa todetaan, että EU-säännösten toimeenpanossa pidättäytyään kansallisesta lisäsääntelystä ja edellytetään huolellista vaikutusten arviointia lain valmistelutyössä. Nyt suunta on ollut elintarviketietoasetuksen soveltamisen osalta päinvastainen: kansallista lisäsääntelyä laaditaan samalla, kun myös esimerkiksi Elintarvikelain valmistelun yhteydessä pyritään sääntelyä purkamaan ja yksinkertaistamaan.

ETL esittää huolensa alkuperämaan merkitsemiseen liittyvien säädösten määrästä ja vaatimusten ja määritelmien erilaisuudesta. EU:n elintarviketietoasetuksen, EU:n asetusten 1760/2000 ja 1337/2013 sekä kansallisten 218/2017 ja nyt lausunnolla olevan

asetusehdotuksen lisäksi odotettavissa jollain aikavälillä vielä EU:n täytäntöönpanoasetus liittyen Elintarviketietoasetuksen kohtaan § 26,3.

Tilanne on täysin regulaation vähentämisen tavoitteen vastainen niin kansallisesti kuin EU-tasollakin, jossa eri jäsenvaltioissa säädetään erilaisia kansallisia säädöksiä alkuperämaan ilmoitusvelvollisuudesta.

Asetusten erilaiset määritelmät hämmentävät

Kansallisen asetuksen 218/2017 vaatimus ainesosana käytetyn lihan alkuperämaan ilmaisemisesta on osittain erilainen kuin nyt lausunnolla olevassa asetuksessa, jossa alkuperämaa on yksinkertaistettu tarkoittamaan vain kasvatusmaata. On toki ymmärrettävää, että asiaa on haluttu yksinkertaistaa, jotta tarjoilupaikoissa ilmoitusvelvollisuudesta ei koidu kohtuutonta työmäärää varsinkin tilanteessa, jossa tieto ei ole helposti saatavissa. Toisaalta yksinkertaistaminen ei kohtele tasapuolisesti pakattuja elintarvikkeita valmistavia suomalaisia yrityksiä, joiden tulee merkitä pakattujen elintarvikkeiden pakkausmerkintöihin sekä lihan kasvatus- että teurastusmaa.

Käytännön tilanteissa saattaa kuluttajien parissa herättää hämmennystä myös se, että ilmoitusvelvollisuus koskee aterian ainesosana käytettyä tuoretta, jäähdytettyä ja jäädytettyä lihaa ja kalaa, mutta ei käytettyä raaka-lihavalmistetta tai ilmeisestikään myöskään pakastettua lihaa.

Ennakoitu alkuperämaan ilmoittamista koskevan vaatimuksen laajennus

Asetusluonnoksen muistiossa on todettu, että alkuperämaan ilmoittamista koskeva vaatimus tullaan laajentamaan lähivuosina koskemaan myös tarjoilupaikassa elintarvikkeen raaka-aineena käytetyn raaka-lihavalmisteen tai lihavalmisteen ainesosana käytetyn lihan sekä kalavalmisteen ainesosana käytetyn kalan alkuperämaan ilmoittamista. Suomalainen elintarviketeollisuus on velvoitettu kansallisella asetuksella merkitsemään ainesosana käytetyn lihan alkuperämaa pakatuissa tuotteissa. Näin ollen toimijoiden tasapuolisen kohtelun näkökulmasta aikomus on kannatettava. Toisaalta, tilanteessa, jossa säätelyn purku on hallitusohjelman tavoitteena, tulisi kannustaa mieluummin vapaaehtoisii merkintöihin ja alkuperämaan ilmoittamiseen. Elintarviketietoasetuksen edellyttämät komission kertomuksetkin alkuperämaan merkintävelvoitteiden laajentamisesta totesivat vapaaehtoisten toimien olevan kannatettavimpia.

Edellä mainitun aikomuksen osalta ETL toteaa, että kansainvälisten yritysten suurkeittöille toimittamien tuotteiden pakkausmerkinnät ovat EU:n elintarviketietoasetuksen mukaisia. Samoja tuotteita toimitetaan eri jäsenmaihiin. Kansalliset säädökset aiheuttavat näillä toimijoille lisäkustannuksia ja -haasteita, kun tuotteet eivät pakkausmerkinnöiltään enää vastaakaan Suomen lainsäädännön vaatimuksia. Keskeiset asiakkaan tarvitsemat tiedot kulkevat tarjoilupaikkoihinkin pakkausmerkinnöissä. Kuten aiemmissa lausunnoissamme olemme perustelleet, ainesosien alkuperämaat vaihtelevat muun muassa saatavuuden, laadun ja hinnan perusteella. Pakkausmerkintöjen muutokset ovat kalliita ja pakkausmateriaalia tilataan pitkiksi ajoiksi eteenpäin. Onkin tärkeää, että tulevaisuudessa mahdollisissa lainsäädäntöhankkeissa mahdollistetaan alkuperämaatiedon kertomisen ketjussa myös muilla keinoilla kuin pakkausmerkintöjen kautta, kuten sähköisiä kanavia käyttäen, jotta tarjoilupaikka saa kulloinkin tarvitsemansa tiedon alkuperämaasta. Oleellista on oikean tiedon välittyminen ketjussa.

Siirtymäaikojen oltava riittäviä

Minkä tahansa asetuksen tai sen muutoksen siirtymäajat tulee olla riittävän pitkiä toimijoiden valmistautumiseksi tuleviin muutoksiin ylimääräisten kustannusten välttämiseksi. On esimerkiksi mahdollista, että tarjoilupaikoissa tarjotaan jo aikaisemmin valmistettuja ja esim. pakasteena välivarastoituja puolivalmisteita, jotka on valmistettu ennen ko. asetuksen voimaantuloa. Nämä tulee voida käyttää ilman lisävaatimuksia.

Kunnioittaen

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Pia Pohja
toimitusjohtaja